

*Mala
prodavnica*
ČUĐA

Prevela Tatjana Bogunović

VULKAN
IZDAVAŠTVO

Beograd, 2019.

Naziv originala:
Robert Dinsdale
THE TOYMAKERS

Copyright © Robert Dinsdale 2018

First published in 2018 by Del Rey. Del Rey is a part of the Penguin Random House Group of companies.

Author has asserted his rights to be identified as the author of the work.

All rights reserved.

Translation Copyright © 2019 za srpsko izdanje Vulkan izdavaštvo

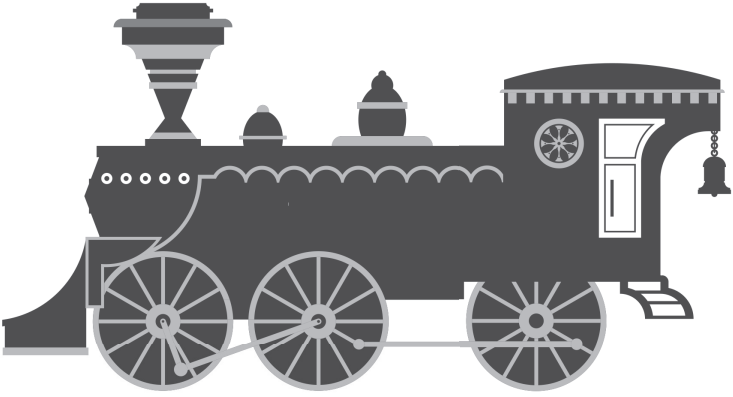
ISBN 978-86-10-03085-3

Ova knjiga štampana je na prirodnom recikliranom papiru od drveća koje raste u održivim šumama. Proces proizvodnje u potpunosti je u skladu sa svim važećim propisima Ministarstva životne sredine i prostornog planiranja Republike Srbije.

Za Ester, koja je bila tamo u prodavnici igračaka

PREDAJA!

PAPA DŽEKOV EMPORIJUM, LONDON 1917.

Emporijum se otvara s prvim zimskim mrazom. Tako je svake godine. Širom grada, kada se deca probude i vide kako bele paprati prave šare po prozorima, ili slušaju kako led puca pod nogama dok koračaju do škole, počinje da se čuje šaputanje: *Emporijum je otvoren! Dolazi Božić, guska se tovi...*

Da ste, u određenom satu, određene zimske večeri, i vi lutali između Nove Bondove ulice i Ejverijeveg sokaka, mogli biste to i sami da vidite. U jednom trenutku pao bi mrak i sve prodavnice bi utihnule. U sledećem bi se talasaste pahuljice razdvojile i otkrile kućice koje ranije niste primećivali – a u njima izloge oivičene svetlima. Ta svetla mogla bi da budu i samo bele tačkice, nimalo veće od pahuljica, a ipak bi privukla vaš pogled. Takva svetla mogu da zarobe i prelome tamu. Takva svetla mogu da općine čak i najciničnije duše.

Pazite sad, jer neko dolazi, žuri kroz noć.

Pojavljuje se iznenada, punačak za one koji ga gledaju ljubazno, gozjan za one druge. Ispred emporijuma zastaje i gleda nagore – ali ovo nije prvi put da je očaran tim svetlima i zato ubrzo ulazi kroz vrata u mirisni vrtlog cimeta i zvezdastog anisa. Mornarskoplave trake se razdvajaju, a sa zasvođene tavanice odzvanja zvuk malog zvona, budeći mu uspomene koje se silno trudio da zaboravi: na vožnje saonicama kroz zelenilo, previše bolne da bi ih se sećao, na veselja u seoskom parku, na Božić u neka lepša i nevinija vremena.

Hajdete sad, uđite za njim. Nećete biti jedini. Deca već vuku roditelje za ruke; mladi zaljubljeni par žuri da pripremi tajne poklone jedno za drugo; starac skida šal dok, hramljući, ulazi da bi se još jednom osetio kao dečak. Ako uđete za njima, videćete mnogo toga.

Dok vi prođete kroz vrata, on je već nestao u gomili. Ono što spolja izgleda kao mala prodavnica, unutra otkriva ogroman lavirint. Kraj vaših nogu, po šinama klizi minijaturna lokomotiva, a iza nje se svaki prolaz račva u desetak manjih, ređaju se hodnici kao iluzije nekog matematičkog genija. Mušterije nestaju u tim hodnicima, da bi se, zbunjene, ponovo pojavile na galerijama iznad železnice.

Bilo je lako izgubiti se na ovakvom mestu, ali čovek koga pratimo zna put. Za razliku od drugih, on ne stoji i ne blene u izloge – a ne smemo ni mi. Biće vremena za zadržavanje, ali kasnije. Zasad ne dozvolite da vas ometu medvedići čije vas oči prate sa svake police, kao ni limeni vojnik koji stoji mirno dok prolazite (on samo izvodi male trikove u nadi da ćete ga poneti sa sobom kući). Zanimarite za trenutak i njištanje drvenih konjića koji žele da ih jašete. Ako opazite vrata iza kojih se prostire zimski šumarak ukrašen svetlima, odmah skrenite pogled. Gledajte samo u onog čoveka ispred, jer skoro da je stigao na cilj. A sad priđite bliže, da možemo i da ga čujemo.

Taj čovek, smatrajmo ga prijateljem, čeka u redu na kasi. Ispred njega je porodica pretrpana srebrnim satenskim miševima, i žena koja mora da obuzdava ruske lutke da ne iskoče iz korpe, jer baš žure da budu kupljene. Dok čeka red, i naš prijatelj počinje da gori od nestrpljenja.

„Gospodo“, počinje on, „možda me se sećate. Otkako pamtim, dolazim ovde svakog Božića, a bio sam i pre nedelju dana, da kupim poklone za svoje sinove.“

Možda je baš ta radnica uslužila gospodina, a možda i nije. Emporijum je vrveo od posla još od početka veka; ima mnogo radnika, a iz godine u godinu njihov broj raste. Svaka nova igračka zahteva novog pomoćnika; na svakom koraku niču novi atrijumi i nove kućice za igru.

Ona se ne seća, ali svejedno klima glavom. Svi su dobrodošli u Papa Džekov emporijum, jer svako je nekad bio dete, bez obzira na to šta je uradio ili u šta je izrastao.

„Kako se vašim dečacima dopadaju igračke?“

Naš prijatelj se zajapurio. Podigao je kožnu torbu na pult i otvorio je. Bila je puna vojnika, pažljivo upakovanih u krep-papir, kao i kada ih je i kupio. Izvadio je i poređao u vrstu male iskričave figurice od lakiranog drveta.

„Pa“, rekao je – i tu zastao, kao da se dvoumi šta da kaže, „zamislite ovo, molim vas. Božićno je jutro i dvojica dečaka otvaraju poklone. Zamislite koliko su oduševljeni što vide vojnike. Tako su plemeniti, hrabri, kao da su živi! Dakle, hteli su tu i tamo da odigraju neku bitku s njima – ali Božić je, prvo mora da se ide u crkvu, a onda ide božićna večera, i tek onda, i samo tada, dečaci mogu da se igraju. Pričam vam ovo da biste mogli da zamislite – celog dana čekali su na tu bitku s novim vojnicima. I kada je došlo vreme da poređaju vojnike po podu u bojne formacije, zamislite koliko su bili uzbuđeni.“

„I šta se dogodilo?“

„Možda je bolje da vam pokažem.“

Čovek je uzeo tri vojnika i postavio ih na kraj pulta. Pažljivo je postavio vojnike i sa suprotne strane. „Da li biste mogli?“, rekao je on pomoćnici. I dok je on navijao jednog vojnika, ona je navijala drugog.

Svaki sa suprotne strane pulta, vojnici su počeli da marširaju.

„Možete da zamislite njihovo uzbuđenje. Noa je vapio za pobedom. Artur nije mogao da obuzda zadovoljstvo. Koji će pobediti? A onda je Artur zaplakao. *Oče! Dođi da vidiš!* I došao sam. I, šta mislite, šta sam video?“

Snage na pultu su napredovale. Neke od mušterija prišle su bliže, privučene komešanjem. Vidite li ženu s pticama od žice za čišćenje lule, i zalutalog vojnika koji se divi krpenim psima u korpama? Pažljivo ih pogledajte; jer videćete ih opet. Ali zasad vratite pogled na bitku na pultu. Vojnici su se skoro približili jedan drugom. Još tri koraka i sudariće se prsa u prsa; prema dečaćkim pravilima bitke, pobeđuje vojnici koji ostane na nogama.

Još jedan korak i puške su zapete. Dva koraka i puščane cevi su skoro do očiju suparničkih vojnika. Sada je, konačno, momenat koji smo svi došli da vidimo.

I onda – vojnici staju. Svaki vojnik zavrteo je svoju pušku i podigao je visoko.

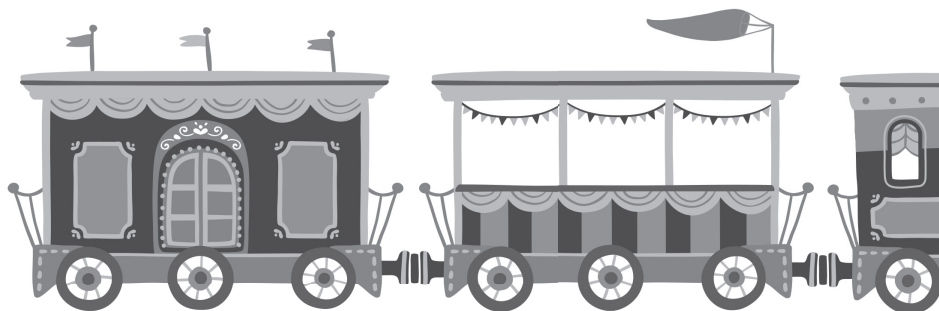
A na krajevima pušaka vijorile su se bele zastave.

Zatim je svaki vojnik pružio ruku neprijatelju koga je trebalo da ubije. „Pa?“, zahtevao je naš prijatelj. „Šta ovo treba da znači?“

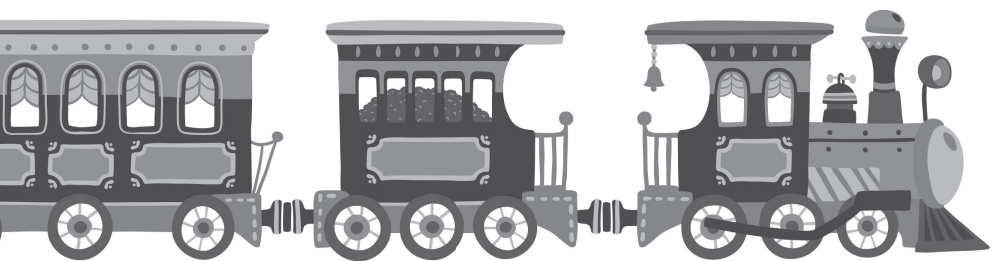
Pomoćnica je zastala da dobro pogleda vojnike, sada toliko izmešane da je samo dečak s oštrim okom mogao da odvoji svog od suparničkog. Naš prijatelj priča joj šta se to dešava baš svaki put, da je ovo božićno jutro potpuno uništeno i da ta šteta mora da se nadoknadi – ali pomoćnica je zanemela, i svi okolo osećaju blaženstvo koje je pokušala da prikrije.

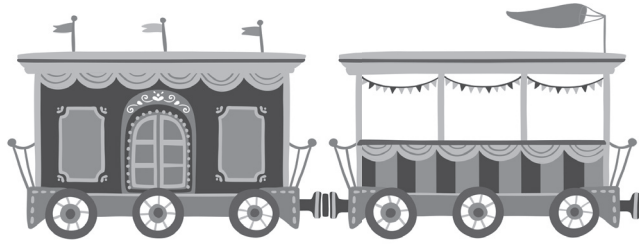
Ovi obični vojnici igračke, otelotvorenje onoga na čemu je emporijum izgradio svoje carstvo, ove igračke koje su sedele na policama otkad radnja postoji, koje su generacijama dečaka donosile neizrecivu radost rata – prvi put u istoriji položili su oružje.

„Predali su se“, prošaputala je – i nije joj uopšte bilo važno ogorčenje našeg prijatelja niti novac koji mora da uzme iz kase i vrati. Vojnici u koje je tako zurila sada su srećni, i to je bilo prosto neverovatno.

U POČETKU...

OGLAS ZA POSAO

OD DOVERKORTA DO LIJA NA MORU, NOVEMBAR 1906.

Doveli su je u Doverkort da prodaju njeno nerođeno dete.

Dom za moralno blagostanje gospođe Albemarl nije imao znak na vratima. Radoznali su možda primetili zatvorene zavese tokom dana, a susedi nisu mogli da previde buljuk devojčica koje su stalno ulazile i izlazile, ali za prolaznike, to je bio samo još jedan raskošan dom na obali mora, dvospratna zgrada u gregorijanskom stilu, s belim zidovima i balkonima na spavaćim sobama. Za Ketu, koja nije znala ništa o tome, čak ni kad se jutros ukrcala u autobus, ta vrata delovala su magično: ispunivši njeno telo strahom, nekako su ugušila mučninu koju je danima osećala.

Stajale su u tišini ispred vrata, dok su iznad njihovih glava obletale morske ptičice. Ketina majka pokazala je prstom i Ketu je, bez pitanja, znala da je to znak da pokuca. Bojažljivo je to učinila, u nadi da je niko neće čuti. Međutim, ovoga leta uopšte nije imala sreće. Posle nekog vremena, vrata su se otvorila, otkrivajući hodnik ukrašen cvetnim motivima. Žena na vratima nosila je svetlu kariranu kućnu haljinu. Četvrtasta ramena i jaka brada odavali su utisak žene koja nije navikla na besposličenje – i zaista, rukavi su joj bili zavrnuti, a podlaktice umrljane brašnom i komadićima testa.

„Ti si sigurno Ketrin“, rekla je pozdravljajući Ketinu majku jedva приметnim pogledom.

„Keti“, počela je Keti. To je bilo najprkosnije što je izgovorila čitavog dana.

„Kada dođe vreme da stanuješ s nama, bićeš Ketrin“, uzvratila je žena. „Ovde se ponašamo pristojno.“ Pošto je ovo izgovorila, pomerila se u stranu. „Uđi, Ketrin. Brzo ćemo ovo rešiti.“

Dom je nekada bio omanji hotel, a zajednička prostorija ostala je uređena kao hotelski lobi. Keti je sedela sama sa strane dok su njena majka i gospođa Albemarl (tako se žena predstavila) razgovarale o uslovima Ketinog boravka. Dok su pričale, drugi zvuci doprli su kroz zajedničku prostoriju, preko malog stola punog magazina s podvijenim čoškovima. Negde u ovoj zgradi čuo se plač beba. Nije bilo reči, samo radosna cika i vriska stvorenja koja se tek navikavaju na zvuk svog glasa. Keti ih je slušala tako pomno da nije čula da je gospođa Albemarl doziva. Okrenula se tek kad je čula majčin okrutni ton.

„Ovuda, Ketrin!“

Nije imala izbora osim da pođe za njom. Gospođa Albemarl vodila ju je kroz stražnji hodnik, u kancelariju na njegovom kraju. Ovde, iza stola na kome je stajala starinska pisaća mašina, gospođa Albemarl je privukla stolicu. Izvukla je formular i preturala po fioci tražeći nalivpero i mastionicu. Pošto ništa od toga nije pronašla, uzela je olovku, kojom je potom pokazala Keti da sedne.

„Koliko imaš godina, Ketrin?“

Ketrin. Tako ju je zvala samo majka. Otac nije mogao da izusti ni reč.

„Napuniće šesnaest dok je budete primili i upisali“, ubacila je majka, ali je gospođa Albemarl podigla prst upozoravajući je. „Ona mora sama da govori za sebe, gospođo Rej. Ako je dovoljno stara da bude u ovakvoj situaciji, dovoljno je stara i da sama govori.“ Zastala je. „Možda je bolje da...“ Ponovo je podigla olovku i pokazala prema vratima. Pocrvenešči, Ketina majka izašla je u hodnik.

„Dobro, to je već bolje. Sada možemo slobodno da pričamo, zar ne, Ketrin?“

„Imam petnaest godina“, rekla je Keti. „I moje ime je Keti, a ne...“

„A datum rođenja?“

„Dvadeset četvrti maj 1891.“

Mala prodavnica čuda

Gospođa Albemarl je beležila, tek povremeno prekidajući da bi jezikom liznula vrh olovke. „I, u kom si mesecu?“

Keti je prvi put pocrvenela.

„Ketrin, draga moja, ovo nije test. Da li znaš u kom si mesecu?“

„Ne.“

„Ali bila si kod lekara, zar ne?“

Morala je jer ju je majka odvela. Prsti su joj bili zgrčeni i hladni; osetila je hladnoću njegovog venčanog prstena s unutrašnje strane svojih butina.

Pošto je rešila da joj pristupi na drugačiji način, gospođa Albemarl je pitala: „Kako si saznala da nosiš bebu, Keti?“

Tako mi boga, i nije. Majka je došla k njoj jer joj je svakog meseca menjala posteljinu. Danima je osećala uznemirenost, jedva da je išta jela, čak i kada je sestra pravila ražani kolač – ali kada se majka usunjala u njenu spavaću sobu usred noći, sve se razjasnilo. „Kasni!“, rekla je tiho ali oštro. Po njenom izgledu, pretpostavila je da je danima razmišljala o tome. Čak je i čekala da Ketin otac izađe iz kuće, da ode na piće u onu malu prljavu rupu pored školjkara, u slučaju da je pogrešila. Ali nije; kada je to izgovorila, nešto se slomilo u Keti, nešto je dobilo smisao. U noj se razjapio ponor – želela je da to nazove prazninom, samo što je to bilo nešto potpuno suprotno od praznine. Nešto je raslo; seme je klijalo. U tom trenutku znala je da joj već rastu ruke i noge i četiri sićušna srčana zaliska. Osetila je i kako kuca kad je pokušala da zagrlji majku, ali ona je koraknula unazad, odbijajući zagrljaj. Verovatno je nešto i rekla posle toga, ali Keti sad toga nije mogla da se seti. Kada je majka otišla, ona se okrenula i pala u postelju, bolesna. Čudno je to kako možete da se obuzdate kada osećaji nemaju uzrok. Čim je to saznala, preplavila su je osećanja.

„A otac?“

Te reči ponovo su je gurnule u hladnu tamnu sobu.

„Pretpostavljam da znaš ko je otac?“

„Dobro, vidite...“

„Shvati, Ketrin, da mi to moramo da znamo. Ljudi to pitaju. Niko ne želi kukavičje jaje u svom domu. Svi žele da znaju poreklo bebe. Žele da saznaju sve i o majci i o ocu, ako imaju poreklo.“

„On je lokalni momak“, priznala je. „On je moj...“

„Bili ste u romantičnoj vezi?“

Ne! – želela je da kaže. Nije tako. Danijel je živeo u kući na početku puta, s velikim imanjem s visokim zidovima i kapijom od kovanog gvožđa, kod koje je svakoga dana zastajala da proviri na putu do škole – pitajući se, samo se pitajući, kako žive oni drugi. Po svim pravilima, njih dvoje nije trebalo da budu prijatelji. Ipak, bili su prijatelji od ranog detinjstva, a tog leta je njena majka radila na njihovom imanju. Njihovo prijateljstvo bilo je najčistije moguće; ono koje je počelo i pre nego što su progovorili; prijateljstvo pokreta i gugutanja, tihog deljenja i nestrpljivog otimanja igračaka. Išli su jedno s drugim do škole i zajedno čekali prve vozove. Zajedno su pevali božićne pesmice, brali maslačke, jeli kolače tokom proslave posle žetve (to su bili tako divni događaji na njegovom imanju) – a kada se jednog popodneva sastala s njim kraj zadnje kapije, i kada su zajedno radili ono nevaljalo... pa, to joj tad nije delovalo neobično i uopšte joj nije izgledalo romantično. Čak i posle toga, kada je odlučila da to neće više nikad ponoviti, ni tada to nije bilo tako čudno. Tad nije znala, a nije joj jasno ni danas, zašto bi to moralo da promeni svet.

Shvatila je da su joj oči pune suza. To nije bilo ni nalik Ketii, ali postojalo je još jedno stvaranje u njoj pa je moguće da su to njegove suze, a Ketii ih samo pokazuje.

„Je li on prihvatio odgovornost?“

„Njegov otac to nije dozvolio, ne s devojkom kao što sam ja.“

„Devojkom kao što si ti?“

„Ne smete da se venčavate s nekim ko je ispod vas, gospođo Albemarl.“

„Da“, rekla je gospođa Albemarl – i prvi put postojalo je nešto drugo osim otrova u njenom glasu. „Oni se nikad ne venčavaju ispod svojih mogućnosti, ali kada je ono u pitanju, ne bi im bilo važno ni da li si pralja ili prestolonaslednica. A šta je s momkom? Tim... tvojim prijateljem. Bunio se malo, zar ne? Je li pretio da će odbaciti svoje nasledstvo da bi mogao da se brine o svom vanbračnom detetu?“

„Oh!“, rekla je Ketii i prvi put dozvolila sebi ogorčenje: „Danijel je dobar momak. Uradiće onako kako mu otac kaže. Čula sam da će ga poslati u Darbi. Njihovi rođaci tamo imaju fabriku.“

Mala prodavnica čuda

Gospođa Albemarl je na trenutak začutala. A onda, pružajući se preko stola, kao da će uhvatiti Ketinu ruku, rekla je: „Ketrin, shvati da je ovo što radimo ovde najbolje za sve. I za tebe, i za njega, i za tvoju bebú, koja će umesto sramnog početka dobiti novi i mnogo bolji život.“

Način na koji se gospođa Albemarl smešila ponovo joj je probudio mučninu u stomaku. Ali bilo je kasno da odustane. Danima će osećati taj miris kancelarije gospođe Albemarl.

Njena majka je jedva prozborila i reč dok su čekale autobus za povratak kući. Majčin stid je samo rastao (a mrlje na Ketinoj odeći samo su pogoršavale situaciju) i verovatno bi sela na neko drugo mesto da autobus nije bio pun.

Kada su se vratile u Li, gde je miris morske trave nataložene na obali vratio snažna sećanja, Keti je ušla za majkom u kuću. Obuzeta vrtlogom uspomena i mirisa, skinula je cipele i krenula dalje. Koliko puta je samo prošla kroz ta vrata, noseći namirnice i držeći majku podruku? Koliko puta je neobuzdano jurila kroz ovaj hodnik, tajno prateći oca, koji je teško koraćao vraćajući se s posla? A sada je samo sedeo tamo i večerao prasetinu i grašak, uporno odbijajući da pogleda u Keti, koja je stajala na vratima trpezarije.

„Penji se“, rekla je Ketina majka. Već je i zatvorila vrata, a poslednje što je Keti videla bio je njen otac zagledan u kost na tanjiru. Nije podigao pogled.

Neko sa strane možda bi rekao da je trudnoća zarazna, da bi, ako ostane tu još neki trenutak, Ketina sestra – koja je ostala zaključana u sobi s ocem – mogla, iznenada, da doživi čudesno začće. Bez reči, Keti je krenula za majkom na sprat. U spavaćoj sobi, koju je delila s Lizi, sve njene knjige bile su sklonjene s polica. Nije bilo škrinje s igračkama i kućice za lutke, a nestale su i figurice zeka, koje su tako lepo bile poređane na dasci na prozoru.

„Ne počinji, Ketrin. To je bila odluka tvog oca, ali ni ja neću trpeti tvoje gluposti. Ako si dovoljno odrasla da budeš majka, ne možeš više da glumiš devojčicu.“

„Izvini, mama.“

Osetila se loše čim je to izgovorila, ali to je bar upotpunilo mučninu koju je već osećala u utrobi. To je ionako bio besmisleni gest; te reči nisu ni doprle do njene majke. Umesto toga, počela je brzo da čita spisak uputstava: Ketrin više nije dozvoljeno da ide dalje od ulaznih vrata – direktorki njene škole poslaće pismo u kome će reći da je Ketrin počela da radi – dozvoljeno joj je da izlazi samo u zadnje dvorište, i to samo uz izričitu majčinu dozvolu; Ketrin mora da nosi isključivo odeću koja sakriva njen otekli stomak. „To je samo na tri meseca“, završila je majka. „A onda možeš da ideš tamo gde treba, da nam se posle vrati naša stara devojčica.“

Tek kada je otišla, Keti je ušla u sobu. Kako je samo delovala veliko onako ispražnjena od svih uspomena iz detinjstva. Pokušala je da se udobno smesti na krevetu, ali sad joj je delovao suviše mali, u svakom slučaju, suviše mali za dvoje. I dalje je ležala na krevetu, iskrivljena kao znak pitanja, kada su se vrata ponovo otvorila. Očekujući majku, Keti se okrenula prema zidu, ali je krajičkom oka ugledala Lizi kako se ušunjava u sobu.

Lizi je bila viša od nje. Kosa joj je bila plava, dok je Ketina bila tamna, ali su imale iste sive oči i iste visoke jagodice. Uvreženo mišljenje (bar svih suseda) bilo je da je Lizi lepša sestra, i ona se tako i ponašala. Ona se samo jedanput popela na drvo, i čak i tada je Keti morala da se popne za njom i pomogne joj da siđe.

„Keti, ja sam. Ja...“

Keti se skupila. Onda je pružila ruke i Lizi je pala pored nje na krevet. Ležale su tako, sklupčane, kao i nebrojeno puta po noći kao male, zajedno slušajući kako se more bori s obalom.

Neko vreme su obe ćutale; Keti je bilo dovoljno i samo to što je sestra tu. Lizi je imala izraz lica koji je mogao da se protumači kao uzbuđenje. Zagledala je Ketin stomak, kao da je očekivala da vidi majušno lice kako se ocrtava na pamučnoj bluzi.

„Kakav je... osećaj? Da li je poseban, Keti?“

Zapravo, i bio je. Bio je topao i čedan, kao da prezir i sramota nisu važni, kao da niko na planeti to nije osetio ranije. Toliko je bio poseban. Pa ipak, Keti je samo rekla: „Ne bi trebalo da si ovde. Majka će poludeti ako sazna.“

Lizi se trglala i prošaputala: „Htela sam da ti donesem ovo.“

Mala prodavnica čuda

Izvukla je novine, jučerašnji primerak lokalnog službenog lista, koji je njihov otac donosio svake večeri. Time će prekratiti besane noći, pretpostavila je Keti, ili će imati u šta da povrati ako joj ponovo bude muka. Međutim, dok ih je uzimala, osetila je da je unutra nešto skriveno. Položila ih je na krevet, otvorila i pronašla svoja stara izgužvana *Guliverova putovanja*, knjigu koja je tako dugo stajala na nahtkasni između njihovih kreveta.

„Da li se sećaš ovoga?“

Keti je uhvatila Lizi za ruke.

„Sakrij je. Ponesi je sa sobom kad odeš tamo. Oh, toliko smo je volele, Keti! Možda ćeš moći da je čitaš tom malom stvorenju pre nego što...“

Lizi nije mogla da završi rečenicu. Umesto toga, poljubila je Keti u usta i šmugnula na vrata spavaće sobe.

Kada je otišla, Keti je uzela knjigu i pomirisala stranice; setila se mirisa koje je osećala s pet, šest i sedam godina. Čudno kako je brzo knjiga mogla da je vrati tako daleko. Neko vreme uživala je i naslađivala se poznatim rečenicama, dok se konačno slast nije pretvorila u gorčinu, pa ju je zatvorila i sklonila pod jastuk.

Brisala je suze, i dok joj se pogled na sobu bistrio, ugledala je i one novine na krevetu. Bile su otvorene na stranici sa spiskom ponuđenih poslova. Gledala je oglase za poslove kotlara i stolara, brodograditelja i prodavaca, sve one uobičajene stvari koje je njen otac svakodnevno prihvatao i odbijao. Još je zurila u te oglase kada joj je pogled privukla crna mrlja na sledećoj strani. Između objava firmi za selidbe i najava za proslave koje će se održati na trgu, stajala je, zaokružena crnim mastilom, još jedna objava.

~

Traži se pomoćni radnik

Da li ste izgubljeni? Da li ste uplašeni? Da li ste dete u srcu?

I mi smo.

Emporijum se otvara s prvim zimskim mrazom.

Robert Dinsdejl

Prodaja i skladištenje, nije potrebno iskustvo. Smeštaj i hrana su uključeni.

Prijavite se lično u glavnoj londonskoj trgovini igračkama i dečjih potrepština.

Papa Džekov emporijum

Aleja Gvozdenog Vojvode, London W-1K

~

Slova su bila nekako drugačija od ostalih, kao da su lebdela iznad stranice. Kako to ranije nije primetila?

Keti je prešla rukom preko stomaka, pretvarajući se da može da oseti slabašne udarce koji će tek uslediti za koji dan. Iako ništa nije osetila, mogla je da ih zamisli – njega, nju, još neformirano obećanje budućih dana i godina – prevrtanje u njoj u neobuzdanom zadovoljstvu. Kako nešto tako predivno može biti najgore na svetu?

Nešto joj je ponovo privuklo pogled ka oglasu, nije joj dozvoljavalo da ode, jer je u njoj kljerala jedna ideja. Taj oglas sigurno je zaokružen s razlogom. A to sigurno nije uradio njen otac. Možda je to onda Lizi, koja joj tako poručuje da beži?

Da, pomislila je, pobeći će.

Još je zurila u novine kad se spustio blagi jesenji sumrak. U celoj kući vreme se nekako usporilo. Čula je poznati zveket zaključavanja vrata i zvuk gašenja vatre u kaminu. Nekada bi čula i blago kucanje na vratima i onda bi majka provirila unutra, da im poželi laku noć. Večeras je to bila samo mukla tišina. Lampa na ulaznim vratima lagano se gasila, a Keti je još zurila u onaj oglas pod srebrnom svetlošću zvezda.

Prodaja i skladištenje – to zvuči jednostavno. Nije potrebno iskustvo – to je maltene kao pozivnica, suviše lepo da bi bilo istinito. Ako se i zapitala zašto je oglas za londonsku radnju objavljen tako daleko od Londona, njena zbunjenost nije dugo trajala. London, mislila je. Da, mogla bi da nestane u tako velikom gradu. Ljudi nestaju u Londonu svakog dana.